

Helsingissä, 22.12.2009

Euroopan komissiolle
mare-cfp-consultation@ec.europa.eu

Viitaten verkkosivuillanne olleeseen kuulutukseen

Viitaten edunvalvojien rekisterinumeroonne 3182630432-54 (Uudenmaan ympäristönsuojelupiiri)

Lausunto komission yhteisen kalastuspolitiikan uudistusta koskevasta vihreästä kirjasta

Suomen luonnonsuojeluliitto ja sen Uudenmaan ympäristönsuojelupiiri kiittävät lausuntopyynnöstä ja toteavat asiasta seuraavaa.

Yleisesti ottaen pidämme yhteisen kalastuspolitiikan uudistusta suurena mahdollisuutena ratkaista Euroopan kalastukseen liittyviä ongelmia. Vihreässä kirjassa on paljon hyviä aloitteita, joita kannattaa kehittää. Tärkeintä on ekosysteemilähtökohdan ja varovaisuusperiaatteen huomioon ottaminen kalastuspolitiikan uudistuksen kulmakiveksi.

Oheisissa vastauksissamme viitataan vihreän kirjan kappalenumerointiin.

4.1 Laivaston ylikapasiteettiin liittyvän syvään juurtuneen ongelman käsittely

Kapasiteettia tulee vähentää, mutta ns. siirrettävät oikeudet eivät ole hyvä keino eivätkä sovellu esimerkiksi suomalaisen oikeuskäytäntöön.

Tarvitaan laillisesti sitova ja aikataulutettu ohjelma ylikapasiteetin leikkaamiseen. Tärkeää on ottaa huomioon koko ekosysteemi eikä vain yksittäisten jäsenmaiden tilanne.

4.2 Poliittisten tavoitteiden kohdentaminen

Kalastuspolitiikassa ekologinen kestävyys on myös taloudellisen ja sosiaalisen kestävyuden perusta. Ilman kestäviä kalakantoja ei ole kaloja, joista kalastajat voivat saada työtä ja kuluttajat ruokaa. Siksi on syytä korostaa ekosysteemilähestymistavan ja ekologisen kestävyuden ensisijaisuutta koko kalastuspolitiikan perustana.

4.3 Pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttaminen

Kalakantojen kestävä hoito on pitkäjänteistä ja kansainvälistä työtä. Varsinkin merikalojen kannat ovat riippuvaisia monen maan yhteistyöstä ja pitkän tähtäimen tavoitteiden saavuttamisesta. Yhteisen kalastuspolitiikan näkökulman tulee pysyä EU:n tasoisena ja kansainvälisenä.

Valitettavasti kokemustemme mukaan yksittäisiltä jäsenmailta puuttuu usein tahtoa pitkäjänteiseen kalakantojen hoitoon. Yksi ongelma on se, että kalastusasioitakin hoidetaan päivänpolitiikan ehdoilla. Yksi vaalikausi ei kuitenkaan riitä kalakantojen kehittämiseen. Toinen ongelmien lähde on se, että jäsenvaltioilla on taipumus kilpailla toistensa kanssa kalakannoista. Tämä on taloudellisestikin typerää, koska usein parin-kolmen vuoden maltillisemmalla kalastuksella voitaisiin yhdessä saada kalakanta kuntoon. Näin saataisiin pianikin paljon paremmat saaliit ja tulot.

Näistä syistä yhteisöllä on syytä olla kalastusasioissa vahva ja laaja toimivalta. Sitä ei tule delegoida jäsenmaille eikä ainakaan kalastusosalalle itselleen. Kalakannat ovat yhteiskunnan yleinen etu, eikä niihin liittyviä oikeuksiaakaan tule yksityistää. Neuvostolla ja parlamentilla on syytä säilyttää päätösvalta sekä komissiolla ja jäsenmailla toimeenpanovalta.

Nykyisille neuvoa-antaville komiteoille (RAC) ei voi antaa varsinaista päätösvaltaa, koska niiden edustuksellisuus on vinoutunut. Kalastusosalalla on 2/3 paikoista. Usein kalastusosalalta on paikalla vain kalastajia, kun jalostuksen ja kaupan edustajat ovat poissa.

Jos RAC:eja vahvistettaisiin jäsenmailla, pitäisi varmistaa että niistä tulisi mukaan myös ympäristöministeriöiden edustus. YKP:n tehtävä ei nimittäin ole pelkkä kalavarojen jakaminen myös meriympäristön suojelu. Se tarkoittaa muun muassa kalastuksen haittojen pienentämistä. Lisäksi pitää ottaa huomioon muun muassa vesipuite-, meristrategia-, lintu- ja luontodirektiivien toimeenpano. Kalastuspolitiikka on nykyään osa monivaikutteista meripolitiikkaa. Sitä ei voi jättää yksin kalastusosalalle.

Myös ympäristö- ja kuluttajajärjestöjen osallistuminen päätöksentekoon on syytä varmistaa, olipa tulevaisuuden hallintomalli mikä tahansa. Voi olla, että järjestöt eivät aina ota kantaa kaikkiin teknisiin yksityiskohtiin (esimerkiksi verkkojen silmäkoot), mutta tällainen mahdollisuus on silti syytä säilyttää.

4.4 Alan toimijoiden rohkaiseminen ottamaan lisää vastuuta YKP:n täytäntöönpanosta

Kalastus on yleinen etu eikä sitä voi jättää kalastusalan oman itsesäätelyn varaan. Kalat eivät kuulu kalastajille tai erityisesti ammattikalastajille (res nullius, non property).

Ympäristöjärjestöjen ja hallinnon vaikutuskeinot ajaa ja yleistä etua on syytä kaikissa muutoksissa varmistaa. Ei riitä, että yhteisö antaisi vain yleistavoitteet ja antaisi kalastusalan itse päättää vapaasti keinot miten tavoitteisiin päästäisiin. Joskus teknisillään yksityiskohdilla, kuten verkkojen silmäkoolla, on merkitystä (esimerkiksi sivusaalislajeille).

Vertailun vuoksi esimerkkinä on joskus käytetty EU:n teollisuuden päästödirektiiviä (nykyinen IPPC, tuleva IED). Siinä on säädetty päästörajoiden lisäksi myös menettely tehdä BAT-asiakirjoja, joissa määritellään paras käyttökelpoinen tekniikka. Tällaisessa työssä ovat kaikki osapuolet mukana, niitäkään ei teollisuus saa siis päättää yksin itse.

4.5 Sääntöjen noudattamisen kulttuurin kehittäminen

Keskeistä on saada kalastusala itse ymmärtämään, että sääntöjen noudattaminen ja seurantatietojen kerääminen on sen itsensä edun mukaista.

5.1 Eriytetty kalastusjärjestelmä pienimuotoisen rannikkokalastuksen suojelemiseksi?

Yleisesti ottaen sosiaalisesti ja kulttuurisesti arvokasta rannikkokalastusta on syytä puolustaa monikansallista suurta kalastusteollisuutta vastaan. Erityinen rannikkokalastuksen mahdollisuus on kilpailu kestävyydellä, lähiruoalla ja laadulla.

Rannikkoseutujen kehittämisessä on syytä ottaa huomioon myös kalastusmatkailun mahdollisuudet. Yleisesti ottaen virkistyskalastus on jäänyt vihreässä kirjassa liian vähälle huomiolle.

5.2 Kalastuselinkeinon hyödyntäminen mahdollisimman tehokkaasti

MSY on hyvä välitavoite. Kantoja pitää kuitenkin sen saavuttamisenkin jälkeen vahvistaa. Meriluonnossa on muun muassa ilmastonmuutoksen ja haitallisten vieraslajien takia entistä enemmän vaaratekijöitä, mikä vaatii kannoilta entistä suurempaa sopeutumiskykyä.

5.3 Suhteellinen vakaus ja mahdollisuus rannikkokalastukseen

Historiallisiin kiintiöihin perustuva niin sanottu "suhteellinen vakaus" pitäisi korvata ekologisella kestävyydellä. Etusija voimavarojen jaossa tulisi antaa niille, jotka kehittävät valikoivia pyyntimuotoja, ehkäisevät haitallisia ympäristövaikutuksia, edistävät energiatehokkuutta ja parempia työoloja ja ovat noudattaneet aiempia säädöksiä kunnolla.

Esitystä 12 meripeninkulman säännöstä vain pienimuotoisen kalastuksen alueelle kannattaa tutkia.

5.4 Kauppa ja markkinat – pyydyksestä kuluttajille

Rahoitusta on syytä suunnata kaloille tärkeiden luontotyyppien suojeluun ja jalostusketjun kehittämiseen esimerkiksi sertifiointilla. Suomessakin on paljon hyödyntämiskelpoista kalaa, mutta suurin ongelma on saada jalostettua sitä kuluttajille kelpaavaan muotoon. Luotettava ja puolueeton sertifiointi helpottaisi tulevaisuudessa myös kalatalouden hallintoa (esimerkiksi alkuperäketjut).

Korostamme, että ympäristö- ja kuluttajajärjestöjen parempi mukaan ottaminen kalastuspolitiikkaan olisi kalastuselinkeinollekin strategisesti viisas valinta. Monet kalastuspolitiikan asiat riippuvat viime kädessä kuluttajien käyttäytymisestä. Ympäristöllisesti kestävien elämäntapavalintojen merkitys on kasvussa. Tässä kestäväällä kalastuksella, ympäristöjärjestöillä ja kuluttajilla on paljon yhteisiä etuja ja mahdollisuuksia.

5.5 Yleisen kalastuspolitiikan ottaminen osaksi laajempaa meripolitiikkaa

Yhteys meristrategiadirektiiviin on vihreässä kirjassa oivallettu hyvin. Keskeistä on merialueiden suunnittelu. Ilman kutualueina toimivien luontotyyppien suojelua ne ovat vaarassa jäädä muiden hankkeiden – kuten merihiekan oton, kaasuputkien ja tuulivoimaloiden – jalkoihin.

Erityisesti tulee huomata, että monet kalojen mereiset kutupaikat ovat myös luontodirektiivin luontotyyppejä. Varminta olisi suojata tärkeimmät tällaiset matalikot Natura 2000 -verkoston meritäydennyksien yhteydessä.

Lisäksi tulee huomata kalojen yhteys muuhun EU:n ympäristöpolitiikkaan. Esimerkiksi teollisuuden ja maatalouden päästöjen rajoittamisella on suuri merkitys terveille vesiekosysteemeille ja turvallisille kalatuotteille.

5.6 Tietopohja politiikalle

Päätösten tulee perustua parhaaseen tieteelliseen tietoon. Varovaisuusperiaate on paikallaan kun meriympäristöihin kohdistuu kasvavia riskejä. Kalastuskiintiöiden tulee olla tieteellisten kannanhoitosuosituksen mukaisia.

Tutkimuksen ja seurannan voimavarat tulee varmistaa. Tarvitaan myös yhteiskuntatieteellistä tutkimusta, jotta voitaisiin saada syvennettyä eri tahojen osallistumista ja sitoutumista kalapolitiikkaan.

Seurannassa ja kiintiöiden suunnittelussa on tärkeää ottaa huomioon koko saalis, siis myös esimerkiksi merellä poisheitetty sivusaalis. Yleisesti ottaen järkevä kannanhoidon suunnittelu edellyttää että kaikki tieto olisi julkista (saaliit, laivojen VMS-tiedot jne.).

5.7 Rakennepolitiikka ja julkinen rahoitustuki

Yleisesti ottaen kalastustukien saamisen ehtoihin pitäisi lisätä velvoite kestävästä kalastuksesta (vrt. maataloustukien täydentävät ehdot).

5.8 Ulkoinen ulottuvuus

Kalapolitiikka on myös tärkeä kansainvälisen kaupan kysymys. Muualta tuotu kala kilpailee usein EU-kalan kanssa halpatyövoiman ja ylikalastuksen avulla. Myös kuljetusten hiilijalanjälki olisi hyvä saada kuluttajien tietoon. Tässäkin sertifiointi voisi olla hyvä apukeino. EU:n tulee jatkaa kansainvälistä yhteistyötä myös muiden maailman merien kalakantojen turvaamiseksi.

EU:n kalapolitiikan sääntöjen ja periaatteiden tulee koskea EU-maiden laivoja myös niiden kalastaessa muilla vesillä.

Kansainvälisesti tulee tukea kehitysmaiden pienimuotoista kalastusta monikansallisten yritysten ja suurten laivojen kilpailulta (vrt. FAO Code of Conduct for responsible fisheries).

5.9 Vesiviljely

Vesiviljely on syytä ottaa mukaan yhteiseen kalastuspolitiikan toimialaan.

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITTO RY.

Eero Yrjö-Koskinen
toiminnanjohtaja

UUDENMAAN YMPÄRISTÖNSUOJELUPIIRI RY.

Leo Stranius
puheenjohtaja

Tapani Veistola
vt. toiminnanjohtaja